

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/39/2019
Identifikačné číslo spisu: 3812217351
Dátum vydania rozhodnutia: 25.09.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Peter Brňák
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:3812217351.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne R. K.Č., bývajúcej v G., N. XXX/XX, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Župné námestie č. 13, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Prievidza pod sp. zn. 6 C 142/2012, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 26. septembra 2018 sp. zn. 16 Co 1/2017, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 26. septembra 2018 sp. zn. 16 Co 1/2017 a rozsudok Okresného súdu Prievidza z 12. apríla 2017 č. k. 6 C 142/2012-163 z r u š u j e a vec vracia Okresnému súde Prievidza na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Žalobkyňa sa žalobou z 24. septembra 2012 domáhala, aby žalovanej, v mene ktorej koná 1/ Ministerstvo spravodlivosti SR a 2/ Ministerstvo vnútra SR bola uložená povinnosť zaplatiť jej náhradu škody a nemajetkovú ujmu vo výške 4.685,85 €. V žalobe, ktorú podala podľa ustanovení zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z.z.“), uviedla, že uznesením Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Prievidzi z 23. septembra 2009, ČVS: ORP-1559/1-OSV-PD-2009 bolo proti nej vznesené obvinenie pre prečin porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1 Trestného zákona. Okresný prokurátor Okresnej prokuratúry v Prievidzi podal proti nej 29. decembra 2009 pod č. 1 Pv 969/09 obžalobu pre skutok kvalifikovaný ako prečin neoprávneného zásahu do práva k domu, bytu alebo nebytovému priestoru podľa § 218 ods. 1 Trestného zákona. Na základe tejto obžaloby Okresný súd v Prievidzi (ďalej aj „okresný súd“) vydal proti nej 31. decembra 2009 trestný rozkaz sp. zn. 2 T 271/2009, proti ktorému obžalovaná (žalobkyňa) podala v zákonnej lehote odpor. Okresný súd rozsudkom zo 14. mája 2010 sp. zn. 2 T 271/2009 uznal obžalovanú vinnou a bola odsúdená k trestu odňatia slobody na 10 mesiacov, výkon ktorého trestu jej bol podmienene odložený na skúšobnú dobu 18 mesiacov. Na odvolanie obžalovanej Krajský súd v Trenčíne (ďalej aj „krajský súd“) tento rozsudok zrušil a obžalovanú oslobodil spod obžaloby prokurátora Okresnej prokuratúry Prievidza, pretože skutok nebol trestným činom.

2. Okresný súd Prievidza (ďalej „súd prvej inštancie“) ostatným rozsudkom z 12. apríla 2017 č. k. 6 C 142/2012-163 zaviazal žalovanú zaplatiť žalobkyni sumu 3.646,14 € do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia. V prevyšujúcej časti zamietol a žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania vo výške 55,64 %.

2.1. Vychádzajúc z výsledkov vykonaného dokazovania dospel súd prvej inštancie k záveru, že „namietaná nezákonnosť rozhodnutí sa týka len rozhodovania súdu ako orgánu činného v trestnom konaní v procesnom štádiu trestného konania po podaní obžaloby. Vzhľadom na mimoriadne zložitú skutkovú situáciu vo veci oprávnenosti a neoprávnenosti užívania bytu žalobkyňou v Prievidzi ... od momentu vznesenia obvinenia až po rozhodnutie súdu, ktorým bola žalobkyňa oslobodená spod obžaloby, je potrebné sa zaoberať z hľadiska času, v akom stave boli predovšetkým občianskoprávne a exekučné konania, ktoré sa týkali tejto veci, pretože tieto mali zásadný vplyv na činnosť orgánov činných v trestnom konaní.“ Zložitnosť skutkovej situácie v danej veci videl súd prvej inštancie v tom, že v čase začatia trestného stíhania a vznesenia obvinenia právny stav skutočne zodpovedal domnienke, že sa žalobkyňa dopustila trestného činu neoprávneného zásahu do práv k predmetnému bytu, čo ale už neplatilo v čase rozhodovania súdu prvej inštancie v jej trestnej veci. Z uvedených dôvodov k vydaniu nezákonného rozhodnutia došlo až v procesnom štádiu trestného stíhania pred súdom a preto je zodpovedný orgán konajúci za štát v tejto veci Ministerstvo spravodlivosti SR. Podľa názoru súdu prvej inštancie práve v dôsledku špecifickej situácie posudzovanej veci nebolo možné vychádzať z doterajšej judikatúry najvyššieho súdu (8 Cdo 289/2014) a za zodpovednú určiť Slovenskú republiku zastúpenú Generálnou prokuratúrou SR.

2.2. Na odôvodnenie rozhodnutia v časti týkajúcej sa povinnosti žalovanej zaplatiť žalobkyni náhradu škody súd prvej inštancie za opodstatnený nárok považoval žalobkyňou uplatnenú sumu vo výške 146,14 € (ušlý zárobok za jej účasť na úkonoch v rámci trestného konania) a nemajetkovú ujmu v sume 3.500,- € spôsobenú žalobkyni psychickou ujmu a následkami v dôsledku dĺžky a okolností trestného stíhania.

2.3. Nad rozsah priznanej istiny súd prvej inštancie žalobu zamietol, poukazujúc na neunesenie dôkaznej povinnosti zo strany žalobkyne.

3. Tomuto rozsudku (bod 2) predchádzal okrem iného list z 18. októbra 2013, ktorým súd prvej inštancie oznámil Ministerstvu vnútra SR, „že na danú vec sa vzťahuje § 4 ods. 1 písm. a) zákona č. 514/2003 Z.z. v platnom znení, podľa ktorého v mene štátu koná MSSR a teda ďalej súd bude vo veci konať len s MSSR ako zástupcom štátu.“ (č.l. 51 spisového materiálu).

4. Na odvolanie žalovanej Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 26. septembra 2018 sp. zn. 16 Co 1/2017 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti potvrdil a žalobkyni priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

4.1. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku uviedol, že rozsudok súdu prvej inštancie je vecne správny. Konštatoval, že súd prvej inštancie vykonal dokazovanie dostatočným spôsobom, zaoberal sa tvrdeniami a dôkazmi strán sporu a zo zisteného skutkového stavu vyvodil správny právny záver s poukazom na ním citované zákonné ustanovenia. Svoje rozhodnutie riadne odôvodnil v súlade s ustanovením § 220 ods. 2 CSP. V neposlednom rade sa v zmysle § 387 ods. 2 CSP v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku súdom prvej inštancie.

4.2. Odvolací súd posúdil spornú právnu otázku „ktorý orgán štátu je v danom prípade orgánom konajúcim v mene štátu“ rovnako ako súd prvej inštancie. Podľa jeho názoru týmto orgánom je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, keďže „nezákonnosť rozhodnutia sa týka rozhodovania súdu ako orgánu činného v trestnom konaní v procesnom štádiu trestného konania po podaní obžaloby ... Nie je možné bez zreteľa na konkrétnu vec aplikovať rozhodnutia, podľa ktorých zodpovedá za škodu spôsobenú v trestnom konaní, ktoré skončilo oslobodením spod obžaloby štát, za ktorý koná GP (napr. ... 8 Cdo 289/2014 ...). Odvolací súd dodáva, že to bol práve okresný súd, ktorý obžalobu prijal, vydal trestný rozkaz a následne odsudzujúci rozsudok v čase, keď vyšli najavo okolnosti, ktoré spochybňovali povinnosť žalobkyne (obvinenej a následne obžalovanej v trestnom konaní) vypratať predmetný byt, pričom išlo podľa vyjadrenia odvolacieho súdu o nezákonné rozhodnutie ... Ďalším argumentom podporujúcim záver o oprávnení Ministerstva spravodlivosti SR konať za žalovaného - Slovenskú republiku je ten, že žalobkyňa podala Žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na Ministerstvo

spravodlivosti SR (dňa 23.02.2012) a až následne na Ministerstvo vnútra SR (dňa 31.05.2012). Ministerstvo spravodlivosti SR sa na základe tejto žiadosti stalo orgánom verejnej moci konajúcej v danom prípade za štát. “

5. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie podľa § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Uviedla, že odvolací súd napadnutým rozsudkom potvrdil ostatný rozsudok súdu prvej inštancie, „a to aj v časti, ktorú žalovaná považuje za najdôležitejšiu v predmetnej veci, a na podklade ktorej najmä podáva dovolanie, a to oprávnenia Ministerstva spravodlivosti SR konať v mene žalovanej, nakoľko mal odvolací súd za to, že prípad žalobkyne je špecifický a bolo potrebné zohľadniť okolnosti trestnej veci, ktorá bola ojedinelá (preto ani nemohol odkázať na ustálenú rozhodovaciu prax).“ Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP žalovaná v podstatnom odôvodnila tým, že odvolací súd sa nevyjadril k jej odvolacím námietkam, čím neposkytuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie a je nepreskúmateľné (R 2/2016). Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP odôvodnila tým, „že rozhodnutie odvolacieho súdu v tejto veci záviselo od vyriešenia právnych otázok, ktorými sa síce odvolací súd vo svojom rozhodnutí zaoberal, ale len stručne (s otázkou príčinnej súvislosti vôbec) a s nesprávnym právnym záverom. Žalovanou namietané právne otázky súvisia predovšetkým s (i) nesprávnym určením orgánu oprávneného konať v mene žalovanej a (ii) nepreukázaním existencie príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím v podobe rozsudku Okresného súdu Prievidza zo 14. mája 2010 a uplatnenou škodou/nemajetkovou ujmu.

5(i) Žalovaná od samého počiatku namietala, že ministerstvo spravodlivosti nemôže byť orgánom príslušným konať za žalovanú, keďže nárok žalobkyne sa odvíjal od uznesenia o vznesení obvinenia. Žalovaná je oprávnená konať v mene Slovenskej republiky iba vtedy, ak škoda vznikla v dôsledku rozhodnutia vydaného súdom alebo ak škoda bola spôsobená nesprávnym úradným postupom súdu (§ 4 ods. zákona č. 514/2003 Z.z.). Súd prvej inštancie za nezákonné rozhodnutie v okolnostiach posudzovanej veci označil jeho rozsudok zo 14. mája 2010, ale toto rozhodnutie nemožno považovať za nezákonné rozhodnutie, ktoré bolo zmenené alebo zrušené po právoplatnosti príslušným orgánom (§ 6 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z.). Tento rozsudok totiž nikdy nenadobudol právoplatnosť a preto nemohol ani byť ako právoplatný zmenený alebo zrušený pre nezákonnosť. Rovnako nešlo o rozhodnutie, ktoré by bolo vykonateľné bez ohľadu na právoplatnosť. Predmetný rozsudok preto nemohol predstavovať nezákonné rozhodnutie a z titulu jeho vydania nemohla byť žalobkyňi priznaná žiadna náhrada škody/nemajetkovej ujmy. Odvolací súd sa v tomto stotožnil s rozsudkom súdu prvej inštancie, ktorý mal za to, že práve okresný súd, ktorý obžalobu prijal, vydal trestný rozkaz a odsudzujúci rozsudok, a preto je v mene žalovanej oprávnené konať ministerstvo spravodlivosti. Dovolateľka poukázala na viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (napr. 4 MCdo 15/2009, 1Cdo 53/93, 3Cdo 194/2010, 3Cdo 116/2017), v ktorých bol posudzovaný nárok na náhradu škody v prípadoch náhrady škody spôsobenej trestným stíhaním, ktoré skončilo zastavením trestného stíhania, resp. oslobodením spod obžaloby. V uvedených prípadoch bolo konštatované, že sa jedná o zodpovednosť za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím, pričom za rozhodnutie, pri ktorom je v odôvodnených prípadoch možné skúmať splnenie podmienok v zmysle § 6 zákona č. 514/2003 Z.z. (teda či ide o rozhodnutie nezákonné), sa pri zastavení trestného stíhania/oslobodení spod obžaloby, považuje uznesenie o vznesení obvinenia. Aj súdna judikatúra do 31. decembra 2012 vychádzala z názoru, že oslobodením spod obžaloby súdy odstraňujú protiprávny stav započatý uznesením o vznesení obvinenia, teda orgánom oprávneným zastupovať štát v takýchto prípadoch je buď Ministerstvo vnútra SR alebo Generálna prokuratúra SR, nie Ministerstvo spravodlivosti SR. Žalovaná už súd prvej inštancie upozornila na existenciu rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 8 Cdo 289/2014, na ktorého základe mali posúdiť nižšie súdy namietanú skutočnosť aj v tejto veci. Ustálená rozhodovacia činnosť dovolacieho súdu bola potvrdená i ďalšími rozhodnutiami v obdobných veciach (3 Cdo 116/2017).

5(ii) V ďalšej časti dovolania (IV.) žalovaná namietala, že odvolací súd sa v napadnutom rozhodnutí nezaoberal ani ňou v odvolaní nastolenou námietkou o nedostatku príčinnej súvislosti medzi nezákonným rozhodnutím a vznikom škody. V tejto súvislosti žalovaná nedostala žiadnu odpoveď na to, ako mohla byť majetková škoda v sume 146,14 € (ušlý zárobok) v príčinnej súvislosti s rozsudkom súdu prvej inštancie zo dňa 14. mája 2010, keďže k tejto škode malo dôjsť ešte pred vydaním žalobkyňou namietaného „nezákonného“ rozhodnutia zo 14. mája 2010. Podobne nebola preukázaná ani príčinná

súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím súdu a priznanou náhradou nemajetkovej ujmy. V tomto ohľade bol podľa žalovanej naplnený dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, ale tiež podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, pretože nižšie súdy nerešpektovali ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu v otázke definovania podstaty príčinnej súvislosti a zisťovania jej kvality (napr. 3 Cdo 32/2007, 1 Cdo 129/2008, 3 Cdo 313/2009, 5 Cdo 126/2009, 3 Cdo 130/2010, 6 MCdo 11/2010).

Na základe uvedeného žalovaná požadovala, aby dovolací súd zrušil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu (prípadne aj súdu prvej inštancie) a vec vrátil súdu na ďalšie konania, alternatívne, aby napadnutý odvolací rozsudok zmenil a žalobu v celom rozsahu zamietol. Súčasne žalovaná navrhla odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, čo v podstatnom odôvodnila tým, že žalobkyňa pristúpi k nútenému výkonu rozhodnutia.

6. Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu v podstatnom uviedla, že žalovanou namietané nedostatočné odôvodnenie odvolacieho rozsudku a dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP neobstojí, keďže podľa ustálenej judikatúry najvyššieho súdu nemusia nižšie súdy zodpovedať všetky otázky a vyvracať všetky argumenty účastníka konania. Ďalší žalovanou uplatnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP neobstojí z dôvodu, že žalovaná (iba) polemizujúc, či spochybňujúc právne názory odvolacieho súdu, nedostatočne konkretizovala relevantnú právnu otázku. Podobne žalovaná nepoukazovala, v čom sa odvolací súd odchýlil od ustálenej judikatúry. Hlavným argumentom žalovanej má byť nesprávne určený zástupca štátu - jeho orgán. Podľa názoru žalobkyne, ak zaviazaným k plneniu má byť Slovenská republika, je v podstate jedno, ktorý štátny orgán jej má záväzok uhradiť. Podľa zákona rozhoduje o tom, ktorý orgán zastupuje štát v konaní a kto má uhradiť prípadnú škodu súd, a to bez ohľadu na podaný žalobný návrh, pričom žalobkyňa v tomto konaní žalovala tak žalovanú, ako aj Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky. K rozhodnutiam dovolacieho súdu, ktoré mali podľa žalovanej predstavovať ustálenú judikatúru aj pre tento prípad žalobkyňa v zhode s dôvodmi nižších súdov tvrdila, že tieto rozhodnutia sa týkali iných prípadov a na inom skutkovom základe.

7. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie ako strana sporu podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) dovolateľka, na ktorú sa vzťahuje § 429 ods. 2 písm. b) CSP, a v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) skúmal najskôr, či je dovolanie žalovanej prípustné, následne dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutia treba zrušiť.

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

9.2. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

10. V danom prípade dovolateľka vyvodzuje prípustnosť dovolania z § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Uvádza,

že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

10.1. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine, zákona č. 514/2003 Z.z.), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétneho rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená. Sama polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (1 Cdo 36/2017, 2 Cdo 5/2017, 3 Cdo 74/2017, 4 Cdo 95/2017, 5 Cdo 87/2017).

10.2. Pokiaľ procesná strana v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, nevymedzí právnu otázku a neoznačí ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach alebo predpokladoch o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli; v opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo byť neefektívne a nedosahujúce zákonom určený cieľ. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky a nekonkretizovania podstaty odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu nemôže najvyšší súd pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili súd prvej inštancie a odvolací súd; v opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa nielen (všeobecne) novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj (konkrétne) cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (napr. 8 Cdo 50/2017).

11. Dovolateľka vo svojom dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom vymedzila právnu otázku „nesprávne určenie orgánu oprávneného konať v mene žalovanej“, ktorá je právne významná z hľadiska ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Označila tiež rozhodnutia dovolacieho súdu vyjadrujúce právny názor, od ktorého sa odvolací súd odklonil, a zároveň uviedla, ako mala byť táto otázka riešená správne. Podané dovolanie teda dostatočne vysvetľuje, z čoho sa vyvodzuje jeho prípustnosť (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP).

12. Najvyšší súd už v minulosti konštatoval (3 Cdo 821/2015, 3 Cdo 398/2012 a 3 Cdo 116/2017), že pri nesprávnom určení orgánu konajúceho v mene štátu, ide bezpochyby o nedostatok situovaný do rámca súdom uskutočnenej aplikácie alebo interpretácie právnej normy (súd napríklad nesprávne vyloží niektorú normu alebo aplikuje to ustanovenie, ktoré nemalo byť aplikované a v dôsledku toho neaplikuje ustanovenie, ktoré má aplikovať).

13. Už v rozhodnutí zo 14. októbra 2015 sp. zn. 8 Cdo 289/2014 dospel najvyšší súd ako súd dovolací k záveru, podľa ktorého „ak v trestnom konaní, ktoré sa neskončilo právoplatným odsúdením obžalovaného, prokurátor zamietol sťažnosť proti uzneseniu vyšetrovateľa Policajného zboru alebo povereného príslušníka Policajného zboru a podal v trestnej veci obžalobu príslušnému súdu, orgánom konajúcim v mene štátu vo veci náhrady škody podľa § 4 ods. 1 písm. f/ zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení zákona č. 412/2012 Z.z. je od 1. januára 2013 Generálna prokuratúra Slovenskej republiky“. Najvyšší súd v uvedenom rozhodnutí zároveň konštatoval, že „na prípadnú zmenu orgánu konajúceho v mene štátu prihliadne v takomto konaní súd z úradnej povinnosti“.

13.1. Právne závery najvyššieho súdu vyjadrené v predmetnom rozhodnutí, ktoré bolo v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky publikované ako judikát R 6/2016, sa stali súčasťou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (podobne rozhodol tiež najvyšší súd vo veci sp. zn. 3 Cdo 116/2017).

13.2. Podľa právneho názoru najvyššieho súdu sa odvolací súd pri riešení žalovanou v dovolaní označenej právnej otázky odklonil od vyššie uvedenej ustálenej praxe dovolacieho súdu a svoje rozhodnutie založil na vecne nesprávnom právnom názore.

14. V danom prípade na základe podanej obžaloby okresný súd vydal proti žalobkyni 31. decembra 2009 trestný rozkaz sp. zn. 2 T 271/2009, proti ktorému obžalovaná (žalobkyňa) podala v zákonnej lehote odpor. Následne okresný súd rozsudkom zo 14. mája 2010 sp. zn. 2 T 271/2009 uznal obžalovanú (žalobkyňu) vinnou a bola odsúdená k trestu odňatia slobody na 10 mesiacov, výkon ktorého trestu jej bol podmienenečne odložený na skúšobnú dobu 18 mesiacov. Na odvolanie obžalovanej krajský súd tento rozsudok zrušil a obžalovanú oslobodil spod obžaloby prokurátora Okresnej prokuratúry Prievidza, pretože skutok nebol trestným činom (pozri bod 1). Rozsudok okresného súdu zo 14. mája 2010 teda nenadobudol právoplatnosť. Podľa dôvodovej správy k § 6 zákona č. 514/2003 Z.z. právna úprava tu stanovuje tri základné podmienky, pri splnení ktorých možno uplatniť nárok na náhradu škody spôsobenej protiprávnym rozhodnutím, a to: 1. protiprávnosť rozhodnutia, 2. právoplatnosť rozhodnutia a 3. vyčerpanie opravných prostriedkov. V danom prípade nie je splnená druhá z týchto podmienok. Pre úplnosť dovolací súd uvádza, že výnimka z daného pravidla (podľa ktorého zodpovednosť za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím orgánu štátu môže založiť len právoplatné rozhodnutie), je upravená v § 4 ods. 2 zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom, resp. § 6 ods. 3 zákona č. 514/2003 Z.z.; to znamená, že táto výnimka sa uplatní len vtedy, ak škoda bola spôsobená nezákonným rozhodnutím orgánu štátu, ktoré je vykonateľné bez ohľadu na právoplatnosť.

14.1. Účinnosťou zákona č. 412/2012 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 514/2003 Z.z. došlo k zvýrazneniu postavenia prokurátora v trestnom konaní s dôrazom na význam jeho rozhodnutia o podaní obžaloby príslušnému súdu z hľadiska určenia orgánu oprávneného konať za štát vo veci náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím podľa zákona č. 514/2003 Z.z. Právna úprava obsiahnutá v § 4 ods. 1 písm. f/ zákona č. 514/2003 Z.z. ako kritérium na určenie konania Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky v mene štátu vo veci náhrady škody podľa tohto zákona neustanovuje, že prokurátor nezákonné rozhodnutie vydal, ale že škodu spôsobil v trestnom konaní.

14.2. Na základe vyššie uvedeného v posudzovanom prípade je určujúce to, že v trestnom konaní, ktoré sa neskončilo právoplatným odsúdením obžalovanej, prokurátor podal v trestnej veci obžalobu. Orgánom konajúcim v mene štátu vo veci náhrady škody podľa § 4 ods. 1 písm. f/ zákona č. 514/2003 Z.z. v znení zákona č. 412/2012 Z.z. je - ako už bolo uvedené - od 1. januára 2013 vždy Generálna prokuratúra Slovenskej republiky.

15. Pokiaľ nižšie súdy a žalobkyňa argumentovali špecifickými podmienkami danej veci (pozri body 2.1. a 4.2.), na základe ktorých za nezákonné rozhodnutie v okolnostiach danej veci považovali (neprávoplatné) rozhodnutie okresného súdu zo 14. mája 2010, najvyšší súd uvádza, že uvedený názor nie je v rozpore iba s uvedeným v bode 13, ale jeho neakceptovateľnosť vyplýva aj zo samotnej podstaty zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú orgánmi verejnej moci, vyjadrenej v ústavnej (čl. 46 ods. 3 ústavy Slovenskej republiky) a zákonnej (§ 3 zákona č. 514/2003 Z.z.) podobe. Ide totiž o zodpovednosť objektívnu, ktorej sa štát v zásade nemôže zbaviť. Inak povedané štát nesie objektívnu (nie subjektívnu, pozn.) zodpovednosť za konanie svojich orgánov, v ktorej situácii nie je rozhodné, ako orgány činné v trestnom konaní vyhodnotili pôvodné podozrenie, ale to, či sa ich podozrenie skutočne v trestnom konaní potvrdilo. Skutočnosť, že v čase začatia trestného stíhania sa toto javilo ako dôvodné, nemení nič na tom, že obvinená bola v konečnom dôsledku spod obžaloby oslobodená a v takom prípade je nutné konštatovať, že išlo o nezákonné začatie trestného stíhania a nezákonne podanú obžalobu. Vo veci 4 Cdo 183/2009 najvyšší súd podobne uviedol, že „rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti (zákonnosti) začatia trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania“.

16. Z týchto dôvodov najvyšší súd konštatuje, že dovolanie žalovanej smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému je dovolanie nielen prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP (lebo rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu), ale zároveň aj dôvodné [lebo napadnutý rozsudok - práve v riešení predmetnej právnej otázky - spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP)].

17. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP), pričom zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 CSP), nakoľko nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

18. Vzhľadom na dôvod zrušenia rozhodnutí súdov nižšej inštancie a skutočnosť, že vec sa vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, dovolací súd sa nezaoberal opodstatnenosťou uplatnenia iných dovolacích námietok [bod 5(ii)] a to o to viac, že tieto priamo súviseli s dovolateľkou úspešne nastolenou dovolacou námietkou o nesprávne určenom orgáne oprávnenom konať v mene žalovanej.

19. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 454 ods. 3 CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.